

AHMET HAMDİ TANPINAR'IN HUZUR ADLI ROMANININ İNGİLİZCE TERCÜMESİ ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR İNCELEME

Doç. Dr. Aslı Özlem TARAKÇIOĞLU* - Bayram KAYA**

Öz

Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden olan Ahmet Hamdi TANPINAR, Türkiye’de romanları, denemeleri ve şiirleri ile tanınmaktadır. Ancak, TANPINAR yaşadığı dönemde gerek romanları ve düz yazıları gerekse şiirleri ile hak ettiği değeri bulamamıştır. Bununla birlikte, 1970’ten itibaren hem kendi ülkesinde hem de uluslararası alanda Tanpınar’ın eserlerine olan ilgide ciddi bir artış olmuştur. Özellikle son yıllarda Türkiye Çeviri ve Yayın Destek Programı Kurumu’nun (TEDA) projesi sayesinde Tanpınar eserleri diğer dillere en çok tercüme edilen Türk edebiyatçıları arasına girmiştir. Tanpınar’ın önemli eserlerinden biri kabul edilen “Huzur” romanı TEDA’nın da çabalarıyla 2008’de Türk asıllı Amerikalı akademisyen ve çevirmen Erdağ Göknaar tarafından İngilizceye “A Mind at Peace” ismiyle çevrilmiştir. Bu çalışmada Tanpınar’ın “Huzur” romanının özgün hali ile İngilizce çevirisinin mukayese edilmesi ve çeviri bilimsel olarak tahlil edilmesi amaçlanmıştır. İncelemede temel olarak Raymond van den Broeck’un karşılaştırmalı analiz yöntemi benimsenmiştir. Kaynak eser Huzur’daki kelime zenginliğinin, şiirsel bölümlerin, sıklıkla başvuru alan eğretileme kullanımının, esere sirayet etmiş olan kültürel unsurların, mekânsal ve ruhsal derinliği olan tasvirlerin ve nihayetinde yazarın edebî tarzının hedef dile ve kültüre ne düzeyde aktarılabilirliğine dair tespitlerde bulunmak bu incelemenin ana hedefidir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur, A Mind at Peace, Çeviri, Roman, Raymond van den Broeck, Erdağ Göknaar

A CRITICAL STUDY INTO THE ENGLISH TRANSLATION OF HUZUR, A NOVEL BY AHMET HAMDİ TANPINAR

Abstract

Ahmet Hamdi TANPINAR, one of the leading figures of Turkish Literature, is well-known for his novels, essays and poems in Turkey. However, he could not achieve the acclaim he deserved during his lifetime. But, since 1970s, both in his native country and in international arena, there has been an increasing interest in his literary works. And especially in recent years, thanks to the support of “Translation and Publication Grant Program of Turkey” (TEDA), his works have become among the most prominent translated works of Turkish Literature. One of his most important novels, “Huzur” was translated into English by Turkish American academician Erdağ GÖKNAR with the title “A Mind at Peace” in 2008. The main concern of this study is to make a comparative and scientific analysis of the source and the target texts. In this study, “the model

* Doç. Dr. Gazi Üniversitesi GEF Yabancı Diller Eğitimi İngiliz Dili Eğitimi, aslioz@gazi.edu.tr.

** Okt. Gazi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, bayramkaya37@hotmail.com.

of comparative analysis” by Raymond Van Den Broeck has been adopted. The main objective of the study is indeed to find out to what extent lexical variety and richness of the source text, poetic lines, commonly used metaphors by the author, cultural elements, descriptions with spatial and spiritual depth, as well as the literary approach of the author could be transferred into the target language and text.

Keywords: Ahmet Hamdi Tanpınar, *Huzur*, *A Mind at Peace*, Translation, Novel, Raymond van den Broeck, Erdağ Gökner

Giriş

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın *Huzur* adlı romanı ilk olarak 22 Şubat 1948 ile 22 Haziran 1948 tarihleri arasında Cumhuriyet Gazetesinde tefrika edilmiş, 1949 yılında ise kitap olarak basılmıştır. Eserde esasen Mümtaz ile Nuran arasındaki aşka odaklanılmıştır. Bununla birlikte II. Dünya Savaşı’nın insan ve toplum üzerinde oluşturduğu korkular, Türk toplumunun yaşadığı sosyal ve ekonomik sorunlar, etik ve ahlak değerleri üzerine yaşanan insani çelişkileri ve Doğulu–Batılı arasındaki kültürel çatışmalar gibi sosyolojik vakalar da işlenmiştir. Tanpınar’ın doğrudan doğruya kendi şahit olduğu hadiseleri bir edebiyatçı kimliğiyle eserine naksetmesi romanın kıymetini daha da artırmaktadır. Ayrıca Tanpınar’ın İstanbul’un tarihî ve doğal güzellikleri hakkında yaptığı derin ve canlı tasvirler eserin yazıldığı döneme ait tarihî ve kültürel öğeleri de bünyesinde barındırmasını sağlamıştır. Tanpınar ile yapılan bir röportajda romana *Huzur* ismini vermesinin sebebi sorulur. Bunun üzerine verdiği cevapta aslında eserinde kullandığı üslubun gerekçesini izah etmiştir. Tanpınar, “çünkü huzursuz bir dünyada yaşıyoruz. Çünkü insan kendisiyle barışık değil. Değerler karşısında ve insan karşısında yeniden düşünmeye mecburuz. Çünkü her şeyden şüphedeyiz. Ve nihayet arkamızda eskisi gibi o kadar kuvvetle Allah’ı hissetmiyoruz. Hülasa huzursuzuz onun için.” demiştir (Tanpınar, 2002: 34).

Edebiyat eleştirmeni ve akademisyen Berna Moran’a göre *Huzur*’da Mümtaz’ın kişisel mutluluğu ile sosyal sorumluluğu arasındaki çatışma tasvir edilmektedir (Moran, 2000: 279-280). Araştırmacı bir yazar olup edebiyat üzerine yazdığı kitaplarla tanınan Sevim Kantarcıoğlu ise romanda aşk ve estetiğin ikinci planda yer aldığını, romanın ana amacının tarih ve medeniyetimizi çağın bilinçliliği ve deneyimi ile birleştirmek olduğunu savunmaktadır (Kantarcıoğlu, 2008: 325-340). Fethi Naci romanı Türkçe’deki en iyi aşk romanı olarak tarif etmekte, ve unun sadece tek bir aşktan ibaret olmadığını birbirini destekleyen ve besleyen karşılıklı bir aşk olduğunu belirtmektedir. *The Los Angeles Times* eseri; “*Huzur*, Pamuk’un eserinden daha karmaşık ve ayrıntılı. Geleneksel müzik türleri hakkında çok fazla konuşma içermesi ile birlikte, Türk olmayan okurlar için esere hâkimiyet çok daha zor ve 19.yy.’dan 20.yy.’ın başına kadar uzanan zaman dilimindeki Türk yazarlarının tartımlarını da içermekte. Çeviri eser yabancı bir aksanla yazılan İngilizce hissini vermekte ve acayıplığı ile insanı sarsmakta. Bu şüphesiz önemli bir zorluk; aynı zamanda, çeviri eser böyle bir aksanın aktarma kalitesine de sahip ve okurlarda bilinmedik bir dünyanın ruhunu açığa çıkarıyor.” diyerek değerlendirmiştir. (Ric-

hard Eder, The Los Angeles Times, 1 Mart 2009). Bu tespitler şüphesiz ki *Huzur*'un edebiyat dünyası içerisinde kapladığı mühim yere işaret etmekle birlikte İngilizce çevirisinin çok geç yapılmasının da bir kayıp olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, edebî değeri böylesine yüksek olan bir eserin başka bir dile ve kültüre düzgün şekilde aktarılması ciddi bir önem arz etmektedir.

2. KAYNAK ESER VE ÇEVİRİ ESERİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Huzur'un çeviri metninin değerlendirildiği bu çalışmada, edebî eserlerin çevirisinde bilimsel bir metot sağlamayı amaçlayan Hollanda kökenli dilbilimci Raymond van den Broeck'un geliştirdiği "karşılaştırmalı analiz yöntemi" benimsenmiştir. Broeck, edebî eserlerin çevirilerinin incelenmesinde izlenebilecek sistemli ve objektif ölçütlere dayanan bir yöntem sunmuştur. Broeck'a göre çeviri eleştirmeninin işi akademik ve bilimsel bir uğraştır. Diller ve kültürler arası yeterliliğin yanı sıra edebî özellikleri de gerektirmektedir. Ayrıca tercüme eser ne kadar eski ve farklı kültürler arasında ise çeviri eleştirmeninin öznelliği o derecede düşük seviyede olacaktır. Diğer taraftan çeviri yakın kültürler arasında yapıldığında ve çağdaş eserleri içerdiğinde eleştirmenin daha öznel yaklaşımlarda bulunması muhtemel olacaktır. (Broeck, R. 198, 54-63) Bu çalışmaya konu edilen eserin, hem farklı kültürlerden hem de orijinal eserin yazılması ile tercüme edilmesi arasında ciddi bir zaman farkının olmasından dolayı tarafsız eleştiriye daha yatkındır.

Broeck'a göre eleştirmenin görevi, tercüman tarafından tercih edilen stratejilerin ne derecede etkili olduğunu belirlemek, hedef dilin kaynak dille uyumluluğunu saptamak, hedef okur kitlesini dikkate alarak çevirmen tarafından kullanılan yöntemleri incelemek ve en nihayetinde ise hedef ve kaynak metinler arasındaki gerçek denklik düzeyini bulabilmektir. Kısacası, Broeck'un tabiriyle, "yeterli tercüme" seviyesine ulaşıp ulaşılmadığını belirlemektir. Broeck'un bu görüşlerinde Catford, Popoviç, Itamaar Even Zohar, ve Gideon Toury gibi dilbilimcilerin görüşlerinden önemli şekilde etkilendiği söylenebilir.

Broeck'a göre bir çeviri eleştirisi üç temel aşamadan geçmelidir. Birinci aşamada kaynak metin kendi içerisinde değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmenin amacı kaynak metindeki bütün edebî ve dilbilimsel unsurların (ses, kelime, şiirsel anlatımlar, sosyal ve kültürel unsurlar, yapısal inceleme, edebî yöntemler, noktalama, imla kuralları vb.) ele alınması ve çeviri sürecinde ortaya çıkabilecek sorunların ön görülmesidir. Bir diğer ifadeyle hedef metinde tercümenin yeterli seviyede oluşabilmesi için gerekli olan ön koşullar saptanmalıdır. İkinci aşamada ise, hedef metin kendi içerisinde bir bütün olarak ele alınır. Birinci aşamada belirtilen dilbilimsel ve edebî özellikler temel alınarak kaynak metin incelenir. Üçüncü aşamada ise kaynak ile hedef metin arasında ayrıntılı bir karşılaştırmalı inceleme yapılır ve tarafsız bir sonuca ulaşılabilir. (Broeck, 198, 54-63) Bu noktada Broeck, bazı alt başlıklar belirtmiş olsa da aslında çeviri eleştirmenini özgür bırakmaktadır. Yani, karşılaştırmalı incelemenin yapılacağı edebî eser türlerine göre eleştirmen bazı ölçütleri ekleyebilir ve çıkartabilir. Son olarak, eleştirmen bir bütün olarak görüşlerini ve çıkarımlarını sunmalıdır.

Bu çalışmada ilk iki aşamaya aynen uyulmuştur, üçüncü aşamada ise kaynak ve hedef metinler aşağıda belirtilen ölçütler doğrultusunda karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. *Huzur* romanının tercümesinin değerlendirilmesi hususunda sırasıyla kelime düzeyinde inceleme ve tercüme edilemeyen unsurların saptanması, sözdizimsel inceleme, deyimsel ifadelerin tercümesi, şiirsel unsurların tercümesi, zorunlu ve tercihi anlam kaymaları, eğretilmelerin tercümesi, çeviri hataları ve uzun/karmaşık yapıdaki cümlelerin tercümesi üzerinde değerlendirme yapmıştır.

2.1. Kelime Düzeyinde İnceleme

Kelime düzeyinde yapılan olan incelemede *Huzur* romanının dönemi özelliklere dikkate alınmıştır. Eserde günümüz kaynak dil okuru için anlaşılması zor olan yaklaşık 450 kelime bulunmaktadır. Bu kelime listesi kaynak eserin ilk incelemesinde çıkarılmıştır ve listenin belirlenmesi ortalama bir üniversite mezunu dikkate alınarak yapılmıştır. Liste incelendiğinde kelimelerin günümüze yabancılığı kolayca anlaşılabilir. Bunlar çoğunlukla Farsça ve Arapça kökenli kelimeler olup günümüzde edebiyat ile ilgilenen insanlar dışındaki çoğu kişi için anlaşılabilir gelecektir. Ancak, bu kelimelerin tercümesinde çevirmen açısından bir sıkıntı yaşanmamıştır. Zira, hedef dil olan İngilizcede karşılıklarını bulmanın kolay olduğu görülmüştür. Bu kelimeler liste olarak sunulmuştur. Diğer taraftan bazı kelimeler gerçek anlamda tercüme edilemeyen unsurlar olarak değerlendirilebilir. *Âlem, hüznün, terkip, harem, vallahi, beste, şarkı, naat, lodos, poyraz, vatan, yalı, mehtap, eşya, ağabey, rüya, meze, zaman, nefis, hafız, efendi, irade*, gibi kelimeler çevirmen tarafından kaynak dilde olduğu gibi bırakılarak italik yazı şekliyle verilmiştir. Bazı durumlarda çevirmen ilave açıklamalar yapmıştır. Örneğin “terkip” sözcüğünü olduğu gibi tutmuş ve “synthesis” diye de hedef dilde bir karşılık vermiştir. Bu ilk bakışta çevirmenin tutarsızlığı gibi görünebilir. Ancak kaynak eserde kullandıkları bağlam açısından ele alınırsa çevirmenin tutumunun doğru olduğu söylenebilir. Kaynak eserde tercüme edilemeyen unsurlar olarak kabul edilen bir diğer unsur ise “*Hüvessemiualalim levhası, Darülelhan plağı, harem, fikh, misvak, Rumeli, bade, efe ceketi*” gibi sadece kaynak kültürü ve dönemi iyi bilen insanlar tarafından anlaşılabilir sözcüklerdir. Bu ifadelerin tercümesinde, çevirmen kaynak dildeki kelimeyi korumuş ve aynı zamanda hedef dil okurları için açıklama da yapmıştır. Çevirmenin bu yaklaşımı kaynak ve hedef kültür arasındaki farklılıklar dikkate alındığında uygundur, çünkü hedef dildeki okurlar için açıklayıcı olmakla birlikte, kaynak kültürün hedef kültüre transferi de sağlanmıştır. Özetle, kelime düzeyinde yapılan karşılaştırmalı analizde çevirmen tercihlerinin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

2.2. Söz Dizimsel İnceleme

Sözdizimsel açıdan yapılan karşılaştırma bu çalışma için kayda değer sonuçlar vermemiştir. Zira kaynak ve hedef dil arasında söz dizimi, cümle yapısı ve diğer dilbilimsel açılardan ciddi farklılıklar vardır. Dikkate değer en önemli nokta ise kaynak eserin neredeyse kusursuz kabul edilebilecek bir dille yazılması ve “İstan-

bul Türkçesi” diye adlandırılan - gerek edebî gerekse toplumsal anlamda kabul edilmiş - bir aksanla yazılmış olmasıdır. Eserdeki karşılıklı konuşmalar dahi toplumun elit tabakası kabul edilebilecek olan eğitilmiş insanlar arasında geçmektedir. Farklı ağız özellikleri hiç kullanılmamıştır. Bu durum çevirmen açısından bir şans olarak görülebilir ve kaynak dildeki resmiyet ile kusursuzluk çevirmen tarafından hedef dile de yansıtılmıştır.

2.3. Deyimlerin Tercümesi

Her dilde ve kültürde önemli bir unsur olarak görülen deyimlerin tercümesi edebiyat eserlerinin çevirisinde önemli bir yere sahiptir. Popoviç deyim tercümesinde dört yöntem olabileceğini söylemektedir: dilbilimsel denklik, örneksemeli (modelsel) denklik, biçimsel denklik ve metinsel denklik. (Popovic, 1970: 117-120) Bununla birlikte, deyimlerin tercümesinde genel kabul gören üç yöntem vardır. Birincisi birebir tercüme (literal translation) olarak bilinmektedir ve buradaki amaç kaynak dil ve kültürdeki ifadeyi, doğallığı hedef dile olduğu gibi aktarmaktır. Bu yöntem özellikle hedef dilde karşılık bulunamadığı durumlarda kullanılır. Zira, Nida'nın da dediği gibi “Deyimler için hedef dilde tatmin edici karşılıklar bulmak çevirinin en zor yönlerinden biridir ve her zaman mümkün değildir” (Nida, 2001: 28). Aşağıdaki örneklerde çevirmen bu yöntemi kullanmıştır:

Deyimlerin karşılaştırmasını bir tablo olarak versek daha iyi olur:

<i>Huzur</i>	s.	<i>A mind at Peace</i>	p.
“Biraz sabırla her şey ayağınıza gelir	10	“With a modicum of patience, everything arrived at one's feet.”	10
“Biraz kalburüstünde olmak şartıyla bütün İstanbul'u tanır.”	76	“Acquainted with all of İstanbul, that is to say those who were “above the sieve”, she could discuss...”	88
Bazıları karılarını bir kuru ekmeğe muhtaç etmişlerdi.	139	Some even left wives wanting for a scrap of stale bread.	160

İkincisi ise hem daha yaygın kullanılmakta olan hem de edebiyat eleştirmenleri ve uzmanları tarafından daha çok kabul gören “hedef dilde uygun bir deyimle karşılık verme” (using an equivalent idiom in the target language) yöntemidir. Tercih edilme sebebi ise hedef dildeki okur için daha akıcı ve anlaşılabilir bir eser ortaya çıkacak olmasıdır. Aşağıdaki örneklerde çevirmen bu yöntemi kullanmıştır.

<i>Huzur</i>	s.	<i>A Mind at Peace</i>	p.
“Müphemem bağlamak”	11	“To leave the matter hanging in the balance,”	11
“Parayı son kuruşa kadar sarf etmek”	13	“Spending every last penny”	17
“Hayatını baştan aşağı değiştirmek.”	74	“To transfigure his life from alpha to omega”	86
“Gafil avlanmak”	97	“To be caught off guard”	113
“Bir konudan sıcağı sıcağına bahsetmek”	105	“To let the cat out of the bag”	121
“Kendisini yangın kulesinden aşağıya hiçbir paraşütsüz bıraktı...”	108	“Then he threw all the caution to the wind”	124
“Bu kadar basit bir işi neden içinden çıkılmaz hale sokuyor?”	305	“Why is she turning a simple matter into a can of worms?”	347
“Allah aşkına. Hülya kurmayalım.”	329	For God’s sake. Let’s not build castles in the air.”	374

Üçüncü yöntem ise çevirmenin bire bir tercüme yapamadığı ve hedef dilde uygun bir karşılık bulamadığı zamanlarda kullanılan “deyimin manasını diğer ifade ve açıklamalarla verme” yöntemidir. Bu yöntem hem edebî değerin azalmasına sebep olduğu, hem yazarın edebî tarzına bir müdahale olarak görüldüğü hem de kültürel unsurların aktarılmasında kayba yol açacağı sebebiyle tercih edilmemektedir. Sadece diller ve kültürler arası farklılıkların çok olduğu ve başka alternatifin olmadığı durumlarda kullanılır. Söz konusu yöntem çevirmen tarafından nerdeyse hiç kullanılmamıştır. Verilen örneklerden de anlaşılabilceği üzere çevirmen ilk iki yöntemi kullanmış ve deyimlerin tercümesinde tutarlı bir yöntem izlemiştir. Bunda dolaydır ki deyimlerin tercümesinde çevirmenin başarılı olduğu söylenebilir.

2.4. Şiirsel Kısımların Tercümesi

Kaynak metin bir roman olmasına rağmen, Türk divan edebiyatından, Türk halk müziği ve klasik müziğinden de örnekler içermektedir. Bunlardan bazıları hedef dil okurları için bile anlaşılmasız düzeyde bir karmaşık yapıya ve eski sözcüklere sahiptir. Aslında eserde yaklaşık yirmi yerde nazım örnekleri vardır. Şiir çevirileri edebiyat eserlerinin çevirisinde en zor olanlar arasındadır. Nazım çevirisinde farklı dilbilimciler tarafından çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Amerikan şair, eleştirmen ve çevirmen Ezra Pound “Çevirmen hazinenin nerede yattığını gösterebilir ve hangi dilin kullanılacağı tercihinde okura rehberlik yapabilir” ifadesiyle çevirmenin rolünün önemli olduğunu vurgulamaktadır (Venuti, 2000: 38). Newmark ise şiir tercümesinin dört yöntemi olduğunu belirtmektedir: her bir sözcüğe bire bir karşılık bulmak, şiirin uzunluğunu kısaltarak/uzatarak veya yapısını değiştirme yoluyla şiirde ritmi korumak, şiirden şiire tercüme etmek ve şiiri düz yazı formuna çevirmek (Newmark, 1988: 163). Dryden benzer şekilde üç yöntemden bahsetmektedir; Metaphrase: Kelimesi kelimesine çeviri, Paraphrase: Şiirin sadece içeriğine odaklanarak serbest çeviri ve Imitation: Hem içerik hem de sözcükleri orijinalden kopya-

layarak aktarma (Basnett, 2014: 69). André Lefevere ise hedef dil olan İngilizcede çevirmenler tarafından geçmişte kullanılan yedi yöntemden bahsetmiştir: Sesbimsel çeviri, kelimesi kelimesine çeviri, metrik (şiiir vezinli) çeviri, mısradan nesre aktararak yapılan çeviri, kafiyeli (uyaklı) çeviri, serbest dizeli çeviri ve yorumlama. (Basnett-Mcguire, 1980: 81-82). Aşağıdaki tabloda gösterilen birkaç örnek çevirmenin bu alandaki genel tutumu konusunda önemli sonuçlar göstermektedir.

<i>Huzur</i>	.	<i>A mind at Peace</i>	.
Akşam oldu yakamadım gazımı, Kadir Mevlam böyle yazmış yazımı, Doya doya sevemedim kuzumu, Ben ölürsem yavrum seni döverler.	34	'This nightfall and I haven't lit this lantern o' mine The Almighty has written this fate o' mine, I haven't caressed my lamb to my heart's content Should I die, darling, your fate will be torment.	37
Günler kısaldı, Kanlıca'nın ihtiyarları, Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları.	211	The days foreshortened, aged men in Kanlıca, One by one conjure memories of past autumns.	242
Bulut gelir pare pare, Dördü aktır, dördü kare Sen açtın kalbime yâre Yağma yağmur, esme deli rüzgar Yârim yoldadır.	302	Clouds roll in one by one, Four are white, four are black, You have gone and lanced my heart, Rains, don't fall, O wild winds, don't blow For my bellowed is on the road.	345

Yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü üzere, çevirmenin çoğunlukla “serbest nazım çevirisi” ve “mısradan düzyazıya” aktarımı kullandığı görülmektedir. Çeviri sürecinde çoğunlukla kafiye özellikleri kaybolmuştur. Bu ölçüt açısından çevirmenin çok başarılı olduğunu söylemek mümkün olmamakla birlikte, kaynak eserin türü dikkate alındığında çeviri sürecinin amacına ulaştığı söylenebilir.

2.5. Zorunlu ve Tercihî Anlam Kaymaları

Zorunlu ve tercihî anlam kaymaları (Obligatory and optional shifts) bu çalışmada kullanılan karşılaştırmalı analiz yöntemini geliştiren Raymond van den Broeck tarafından önemle vurgulanmıştır. Broeck'a göre zorunlu anlam kaymaları, kültürler arası derin farklılıklardan ve hedef dilde karşılık bulunamadığından çevirmenin başka çaresinin olmadığı durumlarda kullanılabilir. Diğer taraftan, tercihî anlam kaymalarında amaç ya metni hedef okur için daha akıcı hâle getirmek, ya mesajın özünü daha iyi aktarmak ya da çevrilen kısmı vurgulamak içindir (Brock, 1981: 54-63). Karşılaştırmalı analizde çevirmenin zorunlu anlam kaymasından ziyade kendi tercihi ile bazı anlam kaymalarına başvurduğu görülmüştür. Buradaki amacın çoğunlukla kaynak

kültürü hedef kültüre uyarılma ve hedef metni okur için daha akıcı hâle getirebilme çabasından geldiği görülmektedir. Çok nadir durumlarda zorunlu anlam kaymaları yapmıştır. Aşağıdaki iki örnek bu durumla ilgili açıklayıcı olacaktır:

Mümtaz gorilden insana doğru yürüyüşün şiirini yazmak istiyor (Huzur, s. 94).

Mümtaz yearns to write a poem on evolution from gorilla to homo sapien (A Mind at Peace, p. 109).

Bu örnek başlangıçta çevirmenin tercihi ile yapılan bir anlam kayması gibi gözükebilir ama kaynak dildeki bağlam dikkate alınırsa kullanılan “insan” sözcüğü esasında evrimin son aşamasını temsil etmektedir ve çevirmen burada doğru bir tercihte bulunmuştur.

Kavaklar'a kadar akşamı seyrede ede gittiler. İclal kendi hülyalarına dalmıştı. Müstakil bir ev, iş, bir yağın iş, mesuliyet, hesaplar, uzun beklemler, çocuk elbiseleri, mutfak ve yemekler... Ara sıra onların içinden sıyrılıyor ve Muazzez'i düşünüyor. Nuran'la Mümtaz seviyorlardı. Bunu anlamıştı. (Huzur, s. 126)

They pressed onward, to where the Bosphorus met the Black Sea, taking in the night fall to its fullest extent. İclal had sunk into daydreams. A house of her own, work, considerable work, responsibility, accounting, long waits, children clothes, food and meals...From time to time she'd escape them all to contemplate Muazzez. Nuran and Mümtaz were involved. She'd gathered this much ...(A Mind at Peace, p.149).

Yukarıdaki alıntı çevirmenin ayrıntılarla ilgili dikkatini ve onları yorumlama kabiliyetini göstermesi açısından iyi bir örnektir. Kaynak dildeki altı çizili kısımda kullanılan “sevişmek” ifadesi zaman içerisinde farklı bir algı oluşturmuştur. Yazarın kastettiği iki kişi arasındaki duygusal ilişkiyi aktarmak için kullanılan bir ifade iken, aynı kelime bugün cinsel ilişki yaşamak olarak algılanabilir. Bu nedenle çevirmen zorunlu bir anlam kayması yapmak durumunda kalmıştır ve başarılı olduğu söylenebilir. Sonuç olarak çevirmen sadece tercüme etme değil aynı zamanda yorumlama görevini de yerine getirmiştir.

2.6. Eğretileme Tercümesi

Eğretileme tercümesi bu çalışmada önemli bir yere sahiptir, çünkü hem kaynak eser oldukça fazla sayıda eğretileme içermektedir hem de karşılaştırmalı analiz yönteminin geliştiren Broeck eğretileme tercümesine vurgu yapmaktadır. Ayrıca eğretileme kullanımı sadece kaynak kültürün zenginliğini göstermekle kalmayıp aynı zamanda yazarın tarzını ve edebî kişiliğini de yansıtmaktadır. Bu nedenledir ki çevirmenin yaklaşımı önemlidir. Tanpınar'ın *Huzur* romanındaki eğretilmelerin türü üzerine 2010 yılında Serap Özcan tarafından yazılan yüksek lisans tezinde yaklaşık dört yüz eğretilmeden bahsedilmektedir. Bu eğretilmeler bitki, hayvan, canlı, cansız ve hatta insan kaynaklı olarak değişik sınıflara ayrılmıştır (Özcan, 2010: 33-171). Broeck eğretilemenin tercümede önemli bir husus olduğunu vurgulamakta ve eğretileme çevirisinde üç yöntem olabileceğini söylemektedir (Broeck, 1981: 73-87).

Kelimesi kelimesine tercüme etme (Translation ‘sensustricto’)

Yerine koyma (Substitution)

Değiştirerek yazma / yorumlama (Paraphrase)

Yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda, hemen hemen tüm eğretileme çevirilerinde çevirmenin “kelimesi kelimesine tercüme” (Translation ‘sensustricto’) yöntemini kullandığı görülmüştür. Aşağıdaki birkaç örnekte bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

“*Taş dua ediyor, ağaç zikrediyor*” (Huzur, s. 245).

“*The Stones pray, the trees intone divine mantras*” (A Mind at Peace, p. 281).

“*Köpek başını eski Dîvan âşıkları gibi eşiğe koydu*” (Huzur s. 135).

“*The dog placed its head on the threshold like a bygone lover of a traditional romance*” (A Mind at Peace, p. 156).

“*Bu ağustos sonu sabahı bütün sokaklar bir fırın ağzı gibi insanı kapıyor*” (Huzur, s. 19).

“*On this late August morning, each Street seized him in its oven like maw*” (A Mind at Peace p. 20).

“*...iki başlı yılan gibi, içinde onlar uyanıyor, garip şekilde benliğini sarıyordu*” (Huzur, s. 41).

“*...like a Hydra-headed serpent, slithering around and constricting him*” (A Mind at Peace, p. 45).

Çevirmen “kelimesi kelimesine tercüme” (Translation sensustricto) yöntemini kullanmıştır. Çevirmenin bu yaklaşımı hem Raymond van den Broeck hem de çeviri alanındaki diğer uzmanlar tarafından tercih edilen bir durumdur. Aslında eğretileme çevirisinde çevirmenin kaynak esere neredeyse tamamıyla sadık kalması kayda değer bir başarı olarak görülmelidir, çünkü kaynak eserde kullanılan eğretilmelerin çoğu ya yazar tarafından üretilen “cesur ve özgün eğretilmeler” (Bold private metaphors) ya da kültürel bir geçmişi olan “sözcüksel eğretilmeler”-dir (Foregrounded lexical metaphors). Bu tür eğretilmelerde kaynak esere sadık kalmak çevirmen tarafından uygulanabilecek en iyi yaklaşımdır.

2.7. Çeviri Hatalarının İncelenmesi

Anlamı değiştirebilecek çeviri hatalarını bulmak amacıyla kaynak ve hedef metin arasında yapılan karşılaştırmalı analizde ciddi bir hata bulunamamıştır. Sadece üç durumda çevirmenin dikkatinden kaçtığı düşünülebilecek oldukça basit hatalar bulunmuştur ki bunlar da doğal karşılanmalıdır. Çevirmenin ayrıntılara olan dikkati gerçekten takdire şayandır.

2.8. Uzun/Karmaşık Yapıdaki Cümlelerin Tercümesi

Kaynak eser zaman zaman 150-200 sözcükten oluşan, detaylı tasvirler içeren çok uzun ve karmaşık cümleler içermektedir. Kaynak - hedef dil arasındaki dilbilimsel ve yapısal farklılıklar dikkate alındığında bu cümlelerin bölünmeden veya kısaltılmadan hedef dile aktarılması çok zor gibi görünmektedir. Fakat, çevirmen kaynak metindeki çok uzun cümleleri bile yapısını değiştirmeden ve bütünlüğünü bozmadan çevirmeyi başarmıştır. Aşağıdaki örnek yazarın tutumunu göstermek açısından hem yeterli hem de açıklayıcı olacaktır.

Burası küçük camili, bodur minareli ve kireç sıvalı duvarları o kadar İstanbul semtlerinin kendisi olan küçük *mescitli* köylerin, bazen bir manzarayı uçtan uca zapt eden mezarlıkların, su akmayan lüleleri bile insana serinlik duygusu veren ayna taşları kırık çeşmelerin, büyük *yahıların*, avlusunda şimdi keçi otlayan ahşap *tekkelerin*, çıraklarının haykırışı İstanbul ramazanlarının uhreviliğini yaşayan dünyadan bir selam gibi karışan iskele *kahvelerinin*, eski davullu, zurnalı, yarı milli *bayram* kılıklı pehlivan güreşlerinin hatırası ile dolu meydanların, büyük çınarların, kapalı akşamların, fecir kızlarının ellerindeki meşalelerle maddesiz aynalarda bir sedef rüyası içinde yüzdükleri sabahların, garip içli aksisadaların **diyarıydı** (Huzur, s. 114).

This was a **realm** of squat-minareted and small *mosqued* villages whose lime-washed walls defined İstanbul neighborhoods; a **realm** of sprawling cemeteries that at times dominated a panaroma from edge to edge; a **realm** of fountains with broken ornamental fascia whose long-dry spouts nevertheless provided a cooling tonic; a **realm** of large *Bosphorus residences*, of wooden *derwish houses* in whose courtyards goats now grazed, of quayside *coffee houses*, the shouts of whose apprentice waiters mingled into the other words of İstanbul Ramadans like a salutation from the mortal world, of public squares filled with the memories of bygone wrestling matches with drums and shrill pipes and contenders bedecked in outfits like *national holiday* costumes, of enormous chinar trees, of overcast evenings, of eerie and emotive echoes and off day breaks during which nymphs of dawn bore torches aloft, hovering in mother-of-pearl visions reflected in mirrors of the metaphysical (A mind at Peace, s. 132).

Kaynak dil ile hedef dil arasındaki fark bu örnekte ön plana çıkmaktadır. Verilen örnekte kaynak dilde sadece bir özne ve kök olarak isimden oluşan bir yüklem varken hedef dilde çevirmen yüklem olan kelimeyi 4 defa kullanmak zorunda kullanmıştır. Ancak kesinlikle kaynak eserdeki tasvirin sıralamasını değiştirmemiş ya da kaynak eserdeki cümleyi parçalamamıştır. Sonuç olarak, çevirmenin kaynak esere ve yazarın tarzına sadakati bu aşamada da mevcuttur. Hedef eserin tamamında çevirmenin bu duruma hassasiyet gösterdiği görülmüştür. Bu örnek kaynak eserin kültürel ve edebi içeriği hakkında da önemli sonuçlar vermektedir.

Sonuç

Karşılaştırmalı analiz sonucunda-aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı- çevirmenin oldukça başarılı olduğu söylenebilir.

Öncelikle çeviri sürecinde unutulmuş veya ciddi şekilde yanlış aktarılan bir unsur yoktur Kültürel unsurlar, tarihî ve dinî terimler ve şiirsel anlatımlar da dâhil olmak üzere tüm kısımlar başarılı bir şekilde çevrilmiştir. Ayrıca, çevirmen kaynak esere oldukça sadık kalmaya çalışmış ve mümkün olduğunca yorum yapmaktan kaçınmıştır. Sadece kültürel denkliğin olmadığı durumlarda ve anlam kargaşasını engellemek amacıyla çeviri sürecinde kendi yorumlarını eklemiştir. Çevirmenin kaynak dildeki ve kültürdeki unsurları olduğu gibi transfer etme çabası karşılaştırmalı analizde kolayca anlaşılmaktadır. Dahası, çevirmen detaylara çok titiz bir hassasiyet göstermiştir. Bu hassasiyet imla kurallarında, noktalama işaretlerinin kullanımında ve yazımda da açıkça görülmektedir. Çevirmenin en kayda değer ba-

şarısı ise kültürel unsurların aktarılmasında gösterdiği gayrettir. Hiçbir kültürel unsur atlanmamıştır. Sanki kaynak dil ile kültürü hedef dil ve okuruna aktarmayı kendisine bir görev olarak görmüş havası vermektedir. En genel ifadeyle, yazarın tarzı ve normunun yanı sıra kaynak metindeki sözcüksel, kültürel ve edebî zenginlik hedef dile başarılı ve nerdeyse kusursuz şekilde aktarılmıştır. Çeviri metin, hedef okur kitlesinde, yazarın kaynak dilde yaratacağı tesiri sağlayabilecek seviyede olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaynak Eser *Huzur*'daki günümüz okurları için anlaşılabilir olabilecek kelimeler ve ifadeler

1. Acuze: shrew
2. Addetmek: to consider: to assume
3. Adese: lens
4. Afif: virtuous
5. Ahretlik: adopted girl brought up as a servant, an adopted maid/ an arabic maid
6. Akik: carnelian
7. Aklın serhaddinde: At the frontiers of consciousness
8. Aksisada: echo,replication
9. Aksüamel: reactionary times, response
10. Alagarson: urchin cut
11. Alamenti farika: incrimination mark
12. Alaturka: a la turca
13. Alemşümul: universal, worldwide
14. Alil: disabled beggar
15. Ameliye: action, operation
16. Amil: reason
17. Arizi: arbitrary
18. Aşık: evident
19. Atıfet: grant, small donations
20. Azamet: grandeur
21. Bakalorya: diploma exam
22. Bedbaht:wretched
23. Bedbinlik: pessimistic, moody
24. Behemehal: at all costs, in any case, no matter what happens
25. Belagat: eloquence
26. Belagatli: eloquent
27. Bereket versin ki: Thank Goodness,
28. Berhava: blown up
29. Beyhude: futile
30. Bezirganbaşı: tollkeeper
31. Biçare: unfortunate, unfortunate soul
32. Bidat: innovation
33. Bilakis: rather, contrarily
34. Binaenaleyh: therefore, consequently
35. Bir nevi ulviyet: Only sublimity of sorts
36. Biteviye: continual
37. Bizatihi: actually
38. Buna mukabil: In contrast
39. Cam evani: menageries of glass
40. Cebir muadelesi: algebraic equation
41. Cebretmek: to compel, to force
42. Cendere: press
43. Civanmertçe: bravely
44. Cürüm: crime
45. Çargah: a musical term
46. Çarnaçar: with no alternative, without recourse
47. Çeşni: flavour, taste
48. Çıma: rope
49. Çolpa: clumsy
50. Daülfıllı: black pepper
51. Daüssıla: homesickness
52. Debdebe: grandeur
53. Debdebeli: sumptuous
54. Dehliz: tunnel
55. Derbeder: vagabond, tramp
56. Deruni: inner, spiritual
57. Dimağ: mind, brain
58. Dini remiz: religious symbol
59. Dyonizyak: dyonizyak
60. Döpiyes: ensemble
61. Düzgün (makyaj): make-up
62. Ecnebi: foreigner
63. Efkari umumiye: public opinion
64. Ehibba: brethren
65. Ehli hibre raporu: a report of an expert in the field
66. Eleğimsağma: rainbow
67. Emprime: printing
68. Enfüsü: subjective
69. Enfüsileştirmek: to subjectify
70. Epikürcü: epicurean
71. Episka saçlı: flaxen-haired girl
72. Epope: revolution,epic
73. Ermişlik: sainthood
74. Erudisyon: erudition

75. Esafi-l şark: Lackeys of the Orient
76. Etajer: etagere, selves
77. Etüdyan: etudian
78. Fağfur: Chinese porcelain
79. Fasil: musical gatherings
80. Fecaat: catastrophe, tragedy
81. Fecir: Down, aurora
82. Feragat: forfeit
83. Feragat: renunciation, self-denial
84. Ferdiyet: individuality
85. Filhakika: actually
86. Firkete: hairpin
87. Firuze: turquoise, sky blue
88. Fokstrot: fox- trot
89. Füsün: delight, enchantment
90. Fütuhât: conquest
91. Garabet: strangeness
92. Gark olmak: to be overwhelmed with sth.
93. Gudde: gland
94. Gufran: salvation
95. Gümrah: abundant, multitude
96. Hacalet: abomination
97. Halayık: odalisque, female servant
98. Haleti ruhiye: state of mind
99. Halita: accretion, brew
100. Hariciye memuru: foreign affairs officer
101. Haris: greedy
102. Harmani: mantle
103. Hasis: greed
104. Haşin: severe, harsh
105. Haşiye: annotation, footnote
106. Havlıcan: galingale
107. Hayat yolu: life's trajectory
108. Hecme: severity
109. Helecan: excitement
110. Hendese: geometric
111. Hendesi: geometrical
112. Herat: a kind of book binding
113. Hevenk: bunch, cluster
114. Hezeyan: delirium
115. Hicap: shame, bashfulness
116. Hicvi: satiric
117. Hilkat: nature, creation,
118. Himmet: benevolence
119. Hodbin: selfish
120. Hokka: inkwell, inkstand
121. Hovarda: philanderer
122. Huddam: servants
123. Hulasa: in sum, in brief
124. Hulya: dream
125. Nifas: postnatal bleeding
126. Hüsnüniyet: good will / good intention
127. İrsiyet: enduring legacy
128. İstilah: technical term
129. İstıraplı: tormented
130. Işık gölge oyunu: chiaroscuro play of light and shadow
131. Işıktan riyaziye: calculus of light
132. İttirat: consecutive
133. İttiradı: percussion
134. İzzar etme: nuisance
135. İçtimai: social
136. İfrat: extravagancy, rampancy
137. İfrit: petite afreet, afreet
138. İhata etmek: to embrace
139. İhsas: sensation, innuendo
140. İhtimam: accuracy, care
141. İhtirai: inventional
142. İkrar: acknowledgement, recognition
143. İkrar: Incipience
144. İktifa etmek: to be satisfied with sth
145. İktisadiyat: economy
146. İlga etmek: obliterate, to do away with sth.
147. İlk felaketin eliyle yoğrulmak: ...were formed by the hands of primordial apocalypse
148. İltibas: confusion, ambiguity
149. İmbik: alembic
150. İnhina: bending, cadence
151. İnkraz: downfall, decline
152. İnsiyak: instinct
153. İntibak: acculturation
154. İptidai: primitive
155. İptila: mania
156. İptilan: hopes
157. İrşat: act of showing the true path
158. İsis: isis
159. İsterik: hysteric
160. İstiare: metaphor
161. İstiareli: hyperbolic
162. İstida: application, libel
163. İstida: consent
164. İstidat: disposition, aptitude
165. İstidat: aptitude
166. İstiğna: reluctance, reservation
167. İstiğnalı: reluctantly
168. İstihale: change
169. İstihfaf: derision, disparagement
170. İstihsal: production
171. İstihsale: enterprise
172. İstihza: mockery, irony, ridicule
173. İstikrah: aversion, horror
174. İstikrahla: contemptuously
175. İstintak etmek: interrogate

176. İstirat: excursions
177. İşgüzer: opportunist
178. İtap: to reprimand
179. İthaf: dedication
180. İtisaf: to cummunicate
181. İtiyat: habit, pleasure
182. İzafe etmek: to augment
183. İzahat: explanation
184. İzdivaç tasavvuru: nuptial plans
185. Kabil: possible
186. Kable tarihten beri: before the beginning of time
187. Kadim: archaic, very old
188. Kalebendi: fortress
189. Kamaler: sheath, feather
190. Kargir evler: stone /brick houses
191. Kastrasyon: castration, eugenics
192. Katakomp: catacomb
193. Katalizör: catalyst
194. Katre: drop
195. Kehkeşan: Milky Way
196. Kesafet: consistency
197. Kesif: utmost
198. Klavsen: harpishcord
199. Komprime: tablets
200. Kösele: rawhide
201. Kuartet: quartet
202. Kudüm: a small double drum
203. Kutur: diameter
204. Lahit: sarcophagus
205. Lahza: moment
206. Lalettayin: whatsoever, indiscriminately
207. Latif: graceful
208. Leduni dünya: numinous world
209. Lenger: anchor
210. Litürji: liturgy
211. Maarif: education
212. Mabeyni hümayun: private royal chambers.
213. Mabude: goddess
214. Mağfiret: forgiveness
215. Mağrib: occident
216. Mahdum: son
217. Mahfaza: theca, covering
218. Mahfil: gathering place
219. Mahreki: trajectory
220. Mahut: notorious
221. Mahzun: crestfallen
222. Maltız: maltese, devil
223. Mamafih: needless to say, nevertheless, still
224. Manzume:system
225. Marazi: morbid
226. Maroken: Moroccan
227. Marşandiz: freight wagon
228. Masuniyet: immunity, exemption
229. Maşrik: orient
230. Maver: metaphysical world
231. Mazlum: downtrodden
232. Mebde: prigin, spectrum
233. Meczip: insane, lunatic
234. Meddah: coffee house storyteller, public storyteller,
235. Mefhum: conception
236. Meflüç: paralyzed
237. Mekhare: packhead / packtrain
238. Melakati akliye: mental faculties
239. Memba: fountainhead
240. Merhale: phase
241. Merih: the planet MARS
242. Meşğ etmek: to oversee a practice
243. Mevkuf: detainee
244. Mevkufiyet: detainment
245. Meyan: interval
246. Mezbele: cesspool, pigsty
247. Mihaniki: mechanical
248. Mikiyas: scale
249. Minnet: modicum of gratitude
250. Mir'im: my lordship
251. Miyar: gauge
252. Mizaç: humour, temperament
253. Muadele: equation, syllogism
254. Muamma: thing of a riddle
255. Muaşaka: mutual love and affection
256. Muşeret: social intercourse
257. Muayyen: certain
258. Muayyeniyet: definitiveness
259. Mudil: complex
260. Muganni: singer
261. Muharrir: author
262. Muhasara: blockade
263. Muhayyile: imagination
264. Muhibbi: devotee
265. Muhteris: passionate, ambitious
266. Mukabele: reaction
267. Mukabil: counterpart
268. Mukaddeme: formality
269. Mukadder: fateful, predestined
270. Mukadderat: destiny, fate
271. Mukavemet: perseverance
272. Munis: friendly, inviting
273. Murabba: square
274. Murakabe: inspection, supervision
275. Murakebe etmek: to mediate
276. Murassa: jewelled

277. Musikişinas: maestros of music, music aficionado
278. Mustarip: angst-ridden
279. Mutasarrıf: provincial governor
280. Muttasıl: contiguous
281. Muvaffakiyet: temerity
282. Muvazaa: simulation
283. Muvazene: balance
284. Muvazenesizlik: petulance
285. Muvazi: even, analogous
286. Muzlim: dim
287. Mücerret: abstract, solitary
288. Mücerret zaman çiçeği: solitary blossom of time
289. Mücrim: guilt-ridden, guilty
290. Müdrık: apprehensive, conscious
291. Mülayemet: sweet naturedness
292. Mülayemetle: compassionately
293. Mümessil: representative
294. Münevver: intellectuals
295. Münhani: curve
296. Münhasıran: exclusively, only
297. Münteha: territory
298. Müntehir: suicidal
299. Münzevi: retired, secluded
300. Müphem: indeterminate, vague
301. Müpheme bağlamak: to leave sth. hanging in the balance
302. Müptela: addicted
303. Mürahik: teenager, the child at the age of puberty
304. Müreffeh: prosperous
305. Müsademe: collision, meteor shower
306. Müsamaha: indulgence, tolerance
307. Müstahsil: producer
308. Müstahzar: patent medicine, prospectuses
309. Müstear: pseudonym, nickname
310. Müstehlik: consumer
311. Müştemilat: outbuilding
312. Mütareke: armistice
313. Müteessir: grieved, afflicted
314. Mütehammil: steadfast
315. Mütehammil: patient at a hospital
316. Mütemadiyen: always
317. Mütereddit: indecisive, irresolute, hesitated
318. Mütevekkil: subjugated
319. Müverrih: chroniclers
320. Naat: poems written for the prophet Muhammed
321. Naçar: having no choice
322. Namütenahi: endless, infinite, infinite
323. nazariye= trend
324. Nebat: herb
325. Nebilöz: nebula
326. Nefaset= superiority
327. Nefer= soldier
328. Nefti: dark green
329. Nefyetmek: to exile or to banish someone
330. Nekahet sıtması: tertain fever
331. Nevakar: not changed
332. Nezih: decent, moral
333. Nıfsiye: a short ney
334. Nifte: naphta green
335. Nizam-ı Alem: Regulators of the earth
336. Ölüm mayası: thanatos (tanatos – psikoloji)
337. Palikarya: Greek soldier
338. Pelte: jelly
339. Pervasız: despair
340. Peşrev: foreplay, prelude
341. Plak: seventy-eights
342. Rabiülahir: Rebiülahir
343. Radde: impasse
344. Rahle: lectern, bookrest
345. Ravent: rhubarb
346. Remiz: symbols
347. Revakın: cloister
348. Reverans yapmak: to long for sth.
349. Riyaziye: calculus
350. Robdöşambri: robe- de-chambre
351. Rokay havuz: rocaille pool
352. Rokoko: rococo
353. Ruh itiyatları: habits of mind
354. Saat rakkası: a clock's pendulum
355. Saba: morning breeze flowing from the northeast
356. Safiyet: purity, innocent
357. Sağır: ridge
358. Salibi: Christian
359. Salname: yearbooks
360. Sanem: idol
361. Santimantal: soppy
362. Saraç dükkanı: a saddle and harness shop
363. Sarahat: precision, certainty
364. Sarih: explicit
365. Satri: satyr
366. Saz semaisi: saz-lute
367. Sefine: master at arms
368. Sefir: ambassador
369. Serde: hothouse
370. Serzeniş: reprimand
371. Sevkitabii: natural impulses

372. Sevkülceyş: strategic vantage points
373. Seyrû sefer: ferry docking
374. Sır: arcanum
375. Sinizm: cynicism
376. Sofu: devout
377. Somaki: porphyry
378. Somnambül: sleepwalker
379. Sonsuzluk iştiyaki: yearning for the eternity
380. Sürfe: larva
381. Teganni etmek: to sing songs
382. Şehrayin: a festival organized to celebrate an important achievement (old Ottoman)
383. Şimendifer: train
384. Şose: macadam
385. Taaccüp: expressions of astonishment
386. Taassup: fanaticism
387. Tababet: the art of medicine
388. Tabiye makine: instrument of mischief
389. Tahammül: perseverance
390. Tahassüs: feeling emotinally or sensitively
391. Tahayyül: imagination
392. Tahdit: limitation
393. Tahdit etmek: to confine, restrict
394. Takallüs: contraction of sth.
395. Takat: wherewithal
396. Tarh: flower bed
397. Tasallut: consciouness, aggression, attack
398. Tasavvur: reveries of the future
399. Tashih etmek: to hesitate
400. Tasnif: categorical description
401. Tavizat: concession
402. Tecelli etmek: to instill
403. Tecessüs: curiosity
404. Tecrid: abstractions, staying alone and only dealing with pray.
405. Tecrit: isolation
406. Tegallüp: tyranny
407. Teganni edercesine: liltingly
408. Teheyyüç: distress
409. Tekmil: all, the whole
410. Temayül: inclination
411. Temessül: assimilation, simulation
412. Tenakuz: paradox
413. Tennure: wide-skirted garment worn by a Mevlevi dervish while performing the sema
414. Terennüm: ceremonial
415. Terkip: synthesis
416. Teşrifat: protocol, ceremonial
417. Teşrin: The month October
418. Tevazu: modesty, humbleness
419. Tevdii: safekeeping
420. Tevekkeli: coincidental
421. Teyel: tacking (about sewing)
422. Tezahür anı: moment of epiphany
423. Tezhip: ornamental arabesques
424. Tezhip: ornamentation
425. Tıkızlık: compactness
426. Tınnet: tımbre
427. Tirşe ile nefti: deep turquoise and naphtha green
428. Toy allameliği: naivete
429. Töhmet: incrimination
430. Tül ve arz: longitudinal and latitudinal
431. Ufunet: shape and essence
432. Ula rütbesi: distinguished rank
433. Umman: sea
434. Umumileştirmek: make them public property
435. Usare: juice
436. Uzviyet: physiology
437. Ürtiker: uritis (tıbbi terim)
438. Üstüvane: cylinder
439. Vakıa: granted, indeed, of course, albeit
440. Vaki: happening
441. Vardakosta: coastguard vessel
442. Vazih: clear
443. Vecd: trance
444. Vehim: momentary dread, importance
445. Velilik: the path to self-realization
446. Velut: bountiful
447. Velveleli: fussy
448. Visal: Reunion with a lover
449. Vuşlat: reunion
450. Vuzuh: clarity, explicit, evident
451. Yeis: anguish
452. Yekpare: monolithic
453. Yesari: about leftist politics
454. Yeşil: viridian
455. Yükün havalesi: top-heaviness of the burden
456. Zabit: Military officers
457. Zaruret: necessity
458. Zerze: atom by atom
459. Zeylin: addendum
460. Zülfüaruz: a model in Divan literature of Old Ottoman
461. Zürriyet tanrıları: fertility gods

Kaynakça

- Basnett-Mcguire, S. (1980-1991): *Translation Studies*, Routledge,
- Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation*. London: Oxford University Press.
- Dryden, J. (1971). *The Works of John Dryden, Volume XVII / Prose, 1668-1691: An essay of Dramatick Poesie and Shorter Works*, University of California Press
- Eder, R. (2009). *The los angeles times*. (01Mart 2009) (<http://articles.latimes.com/keyword/culture-clash>)
- Even-Zohar, I. (1979). Polysystem theory. *Poetics Today*, 1(1/2), 287-310.
- Even-Zohar, I. (1981). Translation theory today: a call for transfer theory. *Poetics Today*, 2(4), 1-7.
- Gökнар, E. (2008). *A mind at peace Ahmet Hamdi Tanpınar*. America: Archipelago Yayınevi.
- Kantarçıoğlu, S. (2008). Huzur'da aydın tipi. (A. Uçman, H. İnci (Eds.), *Tanpınar üzerine yazılar: bir gül bu karanlıklarda* içinde (s. 325-340), İstanbul: 3F Yayınevi,
- Lefevere, A. (1975). *Translating poetry: seven strategies and a blueprint*. Assen: Van Gorcum.
- Lefevere, A. and Xe (1995). Introduction: comparative literature and translation. *Comparative Literature*, 47(1), 1-10.
- Moran, B. (2008). "Bir Huzursuzluğun romanı: Huzur ", (Yayına Hazırlayanlar: Abdullah Uçman, Handan İnci), *Tanpınar Üzerine Yazılar: Bir Gül Bu Karanlıklarda* (s. 279-297), İstanbul: 3F Yayınevi,
- Naci, F. (2008). "Huzur", (Yayına Hazırlayanlar: Abdullah Uçman, Handan İnci), *Tanpınar Üzerine Yazılar: Bir Gül Bu Karanlıklarda* (s. 177-187), İstanbul: 3F Yayınevi,
- Newmark, P. (1988, 2001). *A textbook of translation*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Nida, E. A. (2001). *Language, culture and translating*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Özcan, S., (2010). *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" adlı eserinde sıra dışı benzetmeler, özgün metaforlar*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Popoviç, A., (1970). The concept "shift of expression" in translation analysis', In J. S. et al (eds.), *Literature and translation*, (p. 117-127). (Louvain, Acco).
- Pound, E., (1969). *Guido's relations, in translation studies reader*. Yerevan: Sahak Partev.
- Tanpınar, A. H. (2002). Tanpınar'la huzur hakkında konuşma. İ. Dirin, T. Anar, Ş. Özdemir (Ed.), *Mücevherlerin sırrı*, içinde (s. 211), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Toury G., 1976. The nature and role of norms in literary translation. In: S. James, J. Holmes, Lambert & R. van den Broeck, (Eds.), *Literature and translation: new perspectives in literary studies* (pp. 83-100). Leuven: ACCO.
- Van Den Broeck R. (1981). The limits of translatability exemplified by metaphor translation. *Poetics Today* 2(4), 73-87.
- Van Den Broeck R. (1985). *Second thoughts on translation criticism*. New York: St. Martins Press.
- Venuti, L. (2000). *Translator's invisibility, a history of translation*, by Routledge, 11 New Fetter Lane, London EC4P 4EE.